

Спеціалізованій вченій раді Д 35.051.01  
Львівського національного університету  
імені Івана Франка

## **ВІДГУК**

### **офіційного опонента**

кандидата економічних наук, доцента

**Чайковського Ярослава Івановича**

на дисертаційну роботу

**Брички Богдана Богдановича** на тему

**«Грошово-кредитна політика НБУ у забезпеченні стабільності  
національної грошової одиниці».**

подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук  
за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

### ***Актуальність теми дослідження***

Від моменту запровадження гривні в обіг, українська грошова одиниця суттєво девальвувала по відношенню до провідних валют світу, а річні темпи інфляції традиційно вимірювались двозначними числами. Подальша інтеграції України у Європейський економічний простір великою мірою залежить від досягнення сталих високих темпів економічного зростання та стабільності грошової одиниці, яка виступає свого роду індикатором макроекономічних умов в країні. Саме тому, стабільна грошова одиниця сприяє вищій прогнозованості економічної кон'юнктури, зростанню рівня інвестицій, стабільності попиту на продукцію національної економіки, що в кінцевому підсумку виступає локомотивом економічного зростання у довготерміновому періоді.

Оскільки основною функцією НБУ є забезпечення стабільності національної грошової одиниці, важливим стає однакове розуміння цього поняття як серед науковців, так і серед економістів-практиків. Саме тому в роботі приділяється увага трактуванню поняття «стабільність національної грошової одиниці», її сутнісних ознак, факторів, а також методів оцінки.

Глибокий аналіз грошово-кредитного регулювання в Україні, дослідження його переваг та врахування всіх прорахунків виступає важливим підґрунтям ефективної грошово-кредитної політики, адже дає можливість сформулювати рекомендації щодо підвищення останньої в контексті забезпечення стабільності грошової одиниці.

### ***Зв'язок роботи з науковими програмами, темами***

Дисертаційна робота Брички Богдана Богдановича є складовою науково-дослідної роботи Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького «Теоретичні і практичні основи розвитку АПК Західного регіону України» (державний реєстраційний номер 0112U004029), в межах якої автором розроблено механізм впливу грошово-кредитної політики на динаміку розвитку АПК та національної економіки загалом, а також складовою науково-дослідних тем Львівського національного університету імені Івана Франка «Фінансові стратегії розвитку економіки України» (державний реєстраційний номер 0112U004029) та «Формування фінансового потенціалу національної економіки» (державний реєстраційний номер 0116U001677), в яких обґрунтовано стратегічні напрями реалізації грошово-кредитної політики з метою забезпечення стабільності національної грошової одиниці як чинника зростання фінансового потенціалу національної економіки та її розвитку.

### ***Ступінь обґрунтованості висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність***

Аналіз змісту дисертаційної роботи, її структури та автореферату дає змогу зробити висновок про цілісність дослідження та логічну послідовність викладення матеріалу. При цьому, наукові положення, висновки автора та його рекомендації відзначаються належним рівнем достовірності та обґрунтованості. Вони базуються на поглибленому вивченні, аналізі та узагальненні значного обсягу наукових публікацій вітчизняних та зарубіжних

вчених з питань забезпечення стабільності грошової одиниці інструментами грошово-кредитної політики, статистичних даних Національного банку України, Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, публікацій міжнародних організацій.

У процесі дослідження автором досягнуто мети та розв'язано усі поставлені завдання. Простежується тісний взаємозв'язок поставлених завдань, наукової новизни та сформульованих висновків.

Достовірність одержаних результатів підтверджується аргументованістю зроблених висновків, їх базуванню на глибокому аналізі статистичних даних, узагальненні наукових праць. У процесі дослідження автором використано сукупність методів наукового пізнання, зокрема індукції і дедукції, логічного узагальнення, аналізу і синтезу, групування та систематизації, структурного, факторного і статистичного аналізу, наукової абстракції та системного підходу, застосування яких дало змогу здобувачу обґрунтувати науково-практичні підходи та рекомендації спрямовані на підвищення дієвості грошово-кредитної політики в контексті забезпечення стабільності грошової одиниці в Україні

Обґрунтованість одержаних у роботі результатів та висновків підтверджується шляхом їх апробації та оприлюднення на міжнародних та всеукраїнських конференціях, впровадженні у практику та навчальний процес, відображенні основних положень роботи у 17 наукових працях.

Вважаємо за необхідне зазначити, що глибокий аналіз дисертаційної роботи, її змісту, сформульованих положень та рекомендацій, дає змогу зробити висновок про високий ступінь достовірності та обґрунтованості одержаних автором результатів.

### ***Теоретичне та практичне значення отриманих результатів***

Наукові положення, висновки й рекомендації, отримані здобувачем за результатами дослідження, є вагомим внеском у розвиток теоретичних,

методичних та практичних засад грошово-кредитної політики, підвищення її дієвості в напрямі зміцнення стабільності національної грошової одиниці.

Практичне значення дисертаційної роботи Брички Б. Б. полягає в обґрунтуванні науково-практичних підходів, спрямованих на вдосконалення грошово-кредитної політики в контексті забезпечення стабільності грошової одиниці в Україні. Зокрема, підходи до прогнозування динаміки номінальної процентної ставки за допомогою векторної авто регресійної моделі використано у поточній діяльності ТОВ КУА «Портфельні інвестиції» (довідка № 1120/01 від 20.11.2019 р.)

Окремі пропозиції, висновки та рекомендації автора використано в поточній діяльності АТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЦАДЖЕНЬ», зокрема в частині вдосконалення процентної політики, а також аналізу впливу ставок рефінансування НБУ на динаміку процентних ставок за кредитними продуктами банку (довідка № 02-5/6-3 від 17.01.2020 р.).

Науково-методичні результати, отримані в дисертації, використовуються у навчальному процесі Львівського національного університету імені Івана Франка при викладанні дисциплін «Гроші і кредит», «Банківська система», «Податкова політика», «Грошово-кредитні системи зарубіжних країн» (довідка №4439-Н від 15.11.2019 р.), а також Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького в процесі викладання навчальної дисципліни «Макроекономіка» (довідка №1170-04 від 12.11.2019 р.).

***Повнота відображення наукових положень дисертаційної роботи в  
опублікованих автором працях***

Основні теоретико-прикладні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи, що містять визначені елементи наукової новизни, повною мірою знайшли відображення у наукових публікаціях дисертанта.

За результатами проведеного дослідження автором опубліковано 17 наукових праць загальним обсягом 6,31 друк. арк., з них: 8 статей – у

наукових фахових виданнях (у тому числі 5 – у виданнях, що індексуються у міжнародних наукометричних базах даних), 9 публікацій апробаційного характеру.

Таким чином, кількість публікацій дисертанта, характер видань та зміст опублікованих наукових праць відповідають вимогам ДАК МОН України щодо висвітлення отриманих результатів дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Аналіз змісту автореферату та публікацій здобувача підтверджує повноту відображення в них основних наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи.

#### ***Новизна основних наукових положень, висновків та рекомендацій***

У дисертаційній роботі обґрунтовано ряд теоретичних положень, практичних рекомендацій та висновків, що характеризуються науковою новизною в частині вирішення важливого теретико-прикладного завдання підвищення дієвості грошово-кредитної політики в контексті забезпечення стабільності національної грошової одиниці.

Серед найважливіших результатів дисертаційної роботи, що містять елементи наукової новизни, варто виокремити:

удосконалено:

- визначення поняття «грошово-кредитна політика» – з огляду на її розгляд як комплексу взаємозв'язаних заходів центрального банку у сфері регулювання грошового обігу і кредиту, який передбачає використання грошово-кредитних інструментів для досягнення стабільності національної грошової одиниці, стимулювання темпів економічного зростання, підвищення рівня зайнятості та інших законодавчо регламентованих державою економічних цілей. Це дало змогу пов'язати її сутність з основною ціллю центрального банку – забезпечення стабільності національної грошової одиниці, а також із монетарним механізмом її досягнення;

- класифікацію інструментів грошово-кредитної політики, яка, на відміну від існуючих доповнена новими класифікаційними ознаками: форма впливу (емісійні, неемісійні), рівень значимості (базові, додаткові), характер впливу на стабільність грошової одиниці (цінові, кредитні, валютні), що формує наукове підґрунтя для вибору конкретних грошово-кредитних інструментів і заходів для забезпечення стабільності національної грошової одиниці;

- науково-методичний підхід до здійснення поетапної оцінки стабільності національної грошової одиниці за рахунок виокремлення аналізу факторів і ризиків, організації і регламентації процесів її забезпечення, що сприяє пошуку та обґрунтуванню рішень і заходів, спрямованих на ліквідацію загроз та підвищення стабільності національної грошової одиниці;

- науковий підхід до розрахунку узагальнюючого показника нестабільності грошової одиниці, який, окрім традиційних (обсяг роздрібного товарообороту, індекс споживчих цін), враховує при його обчисленні таких показників – обсяги наданих кредитів, величина зміни середньої процентної ставки за ними, обсяг імпорту країни, індекс девальвації/ревальвації, що дає змогу виявити фактори і причини порушення стабільності грошової одиниці у розрізі її складових (цінова, кредитна, валютна);

набули подальшого розвитку:

- тлумачення поняття «стабільність грошової одиниці» з огляду на з'ясування таких її сутнісних ознак як динамічний стан купівельної спроможності на внутрішньому і зовнішніх ринках, забезпечення відносної незмінності вартості грошової одиниці, високий рівень довіри та ефективне виконання покладених на неї функцій. Це дало змогу поглибити теоретико-методологічні засади дослідження в частині виокремлення складових і чинників стабільності грошової одиниці;

- систематизація моделей впливу грошово-кредитної політики на забезпечення стабільності національної грошової одиниці (модель «двох опор», модель валютної стабілізації та кредитно-фондова модель), отримана

на базі узагальнення зарубіжного досвіду, що дало змогу обґрунтувати пропозиції щодо напрямів його імплементації у вітчизняну практику;

- науково-практичний підхід до проведення довготермінових операцій репо шляхом зміни порядку рефінансування банків для підтримання довгострокової ліквідності, впровадження програми емісій субординованих облігаційних позик, що забезпечить спрямування ресурсів рефінансування у пріоритетні галузі економіки в цілях їх структурної перебудови та посилить відповідальність банків за їх використання;

- обґрунтування стратегічних орієнтирів грошово-кредитної політики для забезпечення стабільності національної грошової одиниці в частині: формування максимально ефективного середовища функціонування режиму інфляційного таргетування; посилення інституційної незалежності, розвиток комунікаційної політики і забезпечення транспарентності центрального банку при розробленні та реалізації грошово-кредитної політики; вдосконалення операційного дизайну грошово-кредитних інструментів.

### *Дискусійні положення та зауваження щодо змісту роботи*

Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Брички Б.Б., необхідно зазначити, що у роботі присутні певні прогалини, дискусійні положення і зауваження, зокрема:

1. Оскільки мета дисертаційної роботи передбачає розробку практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності грошово-кредитної політики в контексті забезпечення стабільності грошової одиниці в Україні (с. 17), у роботі доцільно було б навести її визначення, а також систему показників, або принаймні критеріїв, використання яких дало б змогу отримати ширше уявлення про зазначену характеристику та оцінити її рівень.

2. У розділі 2 «Особливості реалізації грошово-кредитної політики у забезпеченні стабільності національної грошової одиниці України» (с. 80 – 136) наведені результати, які в повній мірі розкривають завдання, поставлені при виконанні цієї структурної частини наукового дослідження. Водночас

недостатньо висвітленими залишаються проблеми низького рівня незалежності НБУ і підзвітності суспільству, а також недостатньої координації грошово-кредитної та бюджетно-податкової політик держави.

3. Серед ключових орієнтирів реалізації грошово-кредитної політики України автором цілком справедливо обґрунтовує дотримання режиму плаваючого обмінного курсу (с. 158 – 159). Поряд з цим, заходи досягнення вказаного орієнтиру не передбачають реалізацію механізмів зниження надмірної «доларизації» національної економіки та подолання усталеної ментальності населення до накопичення заощаджень в іноземній валюті, що суттєво ускладнює реалізацію стратегії грошово-кредитної політики в системі зміцнення національної грошової одиниці.

4. З огляду на комплексність і багатоаспектність проблеми формування ефективної грошово-кредитної політики держави, її вплив на ключові фінансові та макроекономічні характеристики стабільності національної грошової одиниці у третьому розділі дослідження доречно було здійснити постановку і вирішення завдання розробки стратегії (або принаймні державної концепції) грошово-кредитної політики в системі зміцнення грошової одиниці України.

Однак, наведені вище прогалини та недоліки є радше ознакою складності та багатогранності досліджуваної науково-прикладної проблеми, а тому не впливають на загальну позитивну оцінку та не знижують науково-практичну значущість роботи.

### ***Висновок про відповідність роботи встановленим вимогам МОН України***

Дисертаційна робота Брички Б. Б. на тему «Грошово-кредитна політика НБУ у забезпеченні стабільності національної грошової одиниці» є самостійним, цілісним, завершеним, оригінальним науковим дослідженням, характеризується актуальністю, теоретичною та практичною значущістю. Обґрунтовані у дисертаційній роботі наукові положення, висновки та пропозиції в комплексі поглиблюють теоретико-методологічні засади

